

י ש י ב ו ת ה מ ל י א ה

השיבה השבעים

ביום הרביעי, כ"ט במרחשוון תשכ"ו בשעות 2.30 - 6 אחה"צ, בבית האקדמיה בירושלים הנוכחים: החברים האדונים אברמסון, אורבך, בן-חיים, בנעט, ברנרין, גרינברג, טור-סיני, מירסקי, סדן, קוטשר, רבין, ריבלין, שירמן, שלי.

החברים היועצים האדונים בורלא, מורג, מלצר, קרוא, שבטיאל. המנהל האמרכלי הא' בן-מנחם.

אורחים: האדונים ש' גוטצייט, ג' זינגר, ג' לביאון, ש' סמילר, א' רון - חברי הוועדה למונחי הרדיו והאלקטרוניקה.

חברי המזכירות: הגב' בהט וקלאר, והאדונים איתן, אמיר, אסטרחק, בנדויד, מדן.

הצטדקו על היעדרם: הגב' גרבל והאדונים בלאו, בן-גון, לייבל, מלמד, פרסמן, פרץ. האדונים אירמאי וייבין בחו"ל.

- סדר היום: א. ההכרזה על הענקת פרס זאלצמאן
- ב. אישור הצעת התקציב לשנת 1966/67
- ג. מילון למונחי הרדיו והאלקטרוניקה
- ד. בעיות לשון בשידורים.

א. הא' טור-סיני: ועדת פרס זאלצמאן החליטה להעניק את הפרס לשנת תשכ"ו, פרס למפעל מחקרי, למר גדעון הנמן על עבודתו, "תורת ההגה ותורת הצורות של לשון המשנה כפי שהיא מסורה במשניות כ"י פארמה".

ב. הא' שלי מביא לפני המליאה לאישור את

אומדנת התקציב לשנת 1966/67

הוצאות

I העבודה המדעית-השימושית

(כוללת מינוח, דקדוק, פרסומים, שירות לציבור וכו')

א. העבודה המדעית

	(1)
משכורות לעובדי המזכירות המדעית	(8 מזכירים במשרה שלמה בירושלים, בת"א
	ובחיפה, 3 כתבניות, עובד בכרטסת ובספרייה,
	מגיה)
130,000	
	(2)
הוצאות סוציאליות	(3)
16,500	רכישת ספרים לספרייה
5,000	(4)
154,000	ספרות מקצועית לעובדים מדעיים
<u>2,000</u>	

ב. הדפסה, נייר, כריכה, שכר-סופרים וכד'

	(1)
זיכרונות האקדמיה (8 גיליונות)	(2)
6,000	לשוננו (20 גיליונות)
20,000	

12 ישיבות המליאה

			10,000	(3) לשוננו לעם (10 גיליונות)
			25,000	(4) מילוני מונחים מקצועיים (25 גיליונות)
			10,000	(5) האגרון לרב סעדיה גאון (10 גיליונות)
			10,000	(6) עברית וארמית גוסס שומרון, כרך ד' (10 גיליונות)
			5,000	(7) ספר דקדוקי הטעמים לר' אהרן בן משה בן אשר (צילום)
			86,000	
247,000	93,000	7,000		(8) התייקרות

II המילון ההיסטורי של הלשון העברית

(א) העבודה המדעית

			53,000	(1) 6 עובדים מדעיים
			6,500	(2) הוצאות סוציאליות
	64,000	4,000		(3) שכר עריכה

(ב) המיכון

			27,500	(1) 4 עובדי המיכון
			3,500	(2) הוצאות סוציאליות
			30,000	(3) דמי שימוש במכונות י.ב.מ.
			12,000	(4) שימוש במחשב האלקטרוני
				(5) הוצאות הפעלת המכונות
162,000	98,000	25,000		(כרטיסים, ציוד חשמלי וכו')

III פרסים למחקרים

	3,000	3,000		פרס ואלצמאן תשכ"ז
--	-------	-------	--	-------------------

IV הוצאות אמרכליות

(א) משכורות

			61,000	(1) מנהל, מנהלת חשבונות, כתבנית, טלפונאית, 2 מזכירים טכניים, שומר, תשלומי פנסיה
67,500	67,500	6,500		(2) הוצאות סוציאליות

(ב) הוצאות שונות

			9,000	(1) עובדת ניקיון, שירותים והחזקת הבניין והגינה בירושלים
			2,500	(2) דמי משלוח
			4,000	(3) צורכי כתיבה ומשרד
			2,000	(4) ציוד משרדי
			5,000	(5) טלפון
			10,500	(6) ישיבות ונסיעות של חברי האקדמיה והעובדים
			1,000	(7) דמי ביטוח
			1,000	(8) ביקורת חשבונות

			5,500	9) שכר דירה בתל-אביב והחזקת המשרד
	45,500	45,500	5,000	10) תוספת התייקרות
	<u>20,000</u>	<u>20,000</u>		V תשלום ע"ח קרן פנסיה ופיצויים
	545,000 ל"י			

הכנסות

א) הקצבות

		360,000	משרד החינוך והתרבות
		35,000	הסוכנות היהודית לארץ-ישראל
		53,000	מוסד ביאליק, השתתפות במילון ההיסטורי
			השתתפות שירות השידור בהוצאות ההדרכה
		9,000	הלשונית
		12,500	השתתפות הטכניון בהוצאת מילונים
	478,000	8,500	השתתפות מוסדות אחרים בהוצאת מילונים

ב) תרומות ומכירת פרסומים

		12,000	עיריות, מועצות מקומיות ותרומות מן הארץ
		25,000	תרומות מחוץ לארץ
	65,000	27,000	מכירת פרסומי האקדמיה ותשלומי חותמים

ג) פרסים למחקרים

		3,000	ריבית מקרן שמחה זאב ומלכה זאלצמאן
	<u>3,000</u>	<u>3,000</u>	
	545,000 ל"י		

הא' שלי: תקציב הוא דרך כלל מעין תעודה על משאלות הלב של המוסד, תכניותיו ומאוייו. תקציבנו איננו משמש ביטוי לכך, ואין לשפוט על פיו, מההנחה שאיפותיה של האקדמיה. התקציב אינו למעשה אלא בקשת מחיה, קיום היש. ואם תראו כאן הפרש בין התקציב של שנה זו לבין התקציב של אשתקד - 545,000 ל"י היום לעומת 488,000 ל"י בעבר - הרי הפרש זה אינו בא להרחבה הנכספת, אלא לכיסוי העלייה הכללית בהוצאות. אולי יש באחד הסעיפים הרחבה כלשהי, כגון בהוצאת "לשונו", אבל בעיקרו לא נשתנה כלום, ולמעשה אתם מאשרים את תקציב השנה הקודמת. וזאת בשעה שכל ענפי העבודה - הלשכות בערים, הפרסומים התקופתיים, המילונים ועל כולם המילון ההיסטורי - משועים להרחבה. ואף תקציב זה המוצע עדיין הוא אומדן בלבד, ועוד לפנינו מאבק להבטיח אפילו אומדן מצומצם זה.

הצעת התקציב לשנת 1966-1967 אושרה באין מתנגדים.

ג. הא' איתן: העבודה הראשונה במילון למונחי הרדיו והאלקטרוניקה נעשתה בשנת תשט"ז-תשי"ט בוועדה מטעם המועצה לקשר ולאלקטרוניקה, ובשנת תש"ך הוציאו משרד הדואר במהדורה ארעית. בצירוף לחזור מיום כ"ב בניסן תש"ך נשלח המילון הארעי לחברי האקדמיה ולבעלי המקצוע, ונתקבלו הערות על המונחים מאת האדונים ש' אירמאי, ע' איתן, א' אסטרמן, ז' בן-חיים, ג' הנמן, ש' ייבין, ש' סמילר, ב' פלדשטיין, א"ש קאופמן, א' שומרוני, "שמועני, מ' שקד.

מסיון תשכ"א עד אייר תשכ"ג חזרה ובדקה ועדה מטעם האקדמיה את כל המילון, והיא מציעה אותו עכשיו לאישור המליאה. חברי הוועדה היו האדונים ח' איזנשטדט, מ' בן-יוסף,

ש' גוטצייט, ג' זינגר, ג' לביאון, ש' סמילר, א' רון, ש' שפאן ז"ל (עד פטירתו בה' שבט תשכ"ב), י' פרץ (מאדר א' תשכ"ב); ומזכיריה היינו הא' ג' הנמן ואני. בישיבה אחת, שנערכה במשרד הדואר בירושלים, השתתף מר ח' בן-מנחם, המנהל הכללי של המשרד דאז.

על הודעת הסיכום, שנשלחה בו' באב תשכ"ד, נתקבלו עוד קצת ערעורים מאת האדונים א' אסטרן, י' בן-נון, א' דותן וא' רון, והשינויים, שהכניסה הוועדה בשעת הדיון בערעורים אלה, רשומים בהודעה, שנשלחה לפני ישיבה זו. רק שני ערכים נותרו לדיון ולהכרעה בישיבה הזאת, שהראשון מהם:

פְּבֵל cable; câble; Kabel

הא' ח' בן-מנחם ואחרים מבעלי המקצוע הציעו לאקדמיה לשנות את הקביעה הנ"ל של ועד הלשון בשנת תרפ"ט (לשוננו א') ושל האקדמיה (באחרונה במילון למונחי הטלפונאות), והם מציעים: פְּבֵיל. (נימוקי המציעים: א) אין זיקה עניינית בין פְּבֵל במשמעו המקורי (כגון 'ענב בכבל רגל') ובין המושג המכוון כאן (אגודת תילים להולכת חשמל); ב) רק שינוי הצורה של המלה עשוי לעקור את ההגייה הזרה פְּבֵל מלעיל, המקובלת בפי הרוב. ערכנו משאל בין בעלי המקצוע וחברי האקדמיה, ורוב המשיבים התנגדו לשינוי.

הא' טור-סיני: דעתי היא, שאין לנו אפשרות להנהיג כאן מלה, שאינה קיימת לא בלשון אחרת ולא בעברית. אין טעם לצורה פְּבֵיל, הגזורה משרש הפועל כבל, שוודאי אינו המתאים לכאן. באנגלית cable נגזר מהלאטינית capula, שהוא שם מן הפועל capere = לאחוז, לקחת. הוראה זו בוודאי אינה נשמעת עוד במלה הלועזית. נטיית פְּבֵל – פְּבֵלִי, פְּבֵלוֹ וכו' בפתח – זאת אומרת שהיא דומה למבטא המלה הלועזית, רק שהבית בלי דגש. חושב אני, שהמלה פְּבֵל חדרה כל כך לשימוש הלשון גם במשמעות של cable, שלא יועיל, אם נחליט על צורה חדשה.

הא' סדן: ודאי כי אלה, שהניחו תיבת פְּבֵל ללשון Kabel נהגו לפי דמיון המלים בשינוי המחויב על פי הדקדוק, והיא החלפת אות b באות ב' רפויה. ואולי כיוונו אף לקרבת מוצא משוערת, שהרי שורשו של Kabel מתבקש בין פְּבֵל הערבי ובין capulum הלאטיני, וביותר שגם חבל הערבי נכנס לשפת הגנבים בכמה ניסוחים, ובכללם אף Kebl. אך מה לנו כל אלה, כשהתיבה שהנחנו נכתבת אמנם פְּבֵל, אבל נהנית פְּבֵל. למעלה מחצי יובל שנים ישבתי במערכת עיתון עברי ולא שמעתי אפילו פעם אחת תיבת פְּבֵל הנויה בפי עובדי המערכת, ועדותו של מר בן-מנחם, שהיה מנהל הדואר, על דרך שימושם של פקידיו, מחזקת זאת. מה נתעקש אפוא לקיים פְּבֵל בחינת הלכה ואין מורין כן, ושמו באמת פְּבֵיל טובה הימנה.

הא' בורלא: מצדיק אני את דברי הנשיא, שפְּבֵיל לא יתקבל. אבל כדי להבדיל אפשר לתבוע פְּבֵל, כמו מֶת, וזו צורה עברית.

הא' מורג: אין להשאיר את המונח פְּבֵל בגלל הטעם שהוזכר – יש לו משמעות אחרת, שונה לגמרי מן המשמעות הטכנית, והיא ההוראה של הפְּבֵל, שבו כובלים וקושרים. אם נשאיר את המונח פְּבֵל גם במשמעות הטכנית, תבקש לה הלשון החיה דרך של בידול, של הבחנה בין שתי המשמעויות. על כן נראה לי, שעל האקדמיה לקבוע מונח, שיהא נבדל בצורתו, והצורה פְּבֵיל היא המתאימה.

הא' ברגרין: לפי הצעת מר בורלא, יצטרכו לכתוב פְּבֵל בו"ו, ולא בבית, כי אין צורה כזאת בשם שאינו מן ע"ו. ואם לא כן, יצטרכו לומר פְּבֵל מלרע, כמו פְּבֵל.

הא' בן-מנחם: אבקש את סליחתכם על שנטלתי רשות הדיבור, אבל אני הוא אשר

ערערתי על הקביעה של כָּבֵל בשעתה, בהיותי בתפקיד במשרד הדואר. תרשו לי אפוא לומר מלים אחדות.

מאז בואי לדואר ישראל, עם קום המדינה, נתקלתי בצוות מהנדסים וטכנאים, ששירתו בממשלת המנדט והשתמשו במונחים רבים לועזיים, וביניהם המונח כָּבֵל, וכְּבֵלִים. זה צרם את האוזן, ורציתי למצוא מונח עברי. הצעתי כָּבִיל. כָּבֵל לא נראה לי משני טעמים: א) וזה העיקר – אם כָּבֵל, לעולם לא ישתחררו העובדים מההרגל לומר כָּבֵל ביחיד, כְּבֵלִים ברבים, ונמצא שלא השגנו את המטרה. אמנם בכתובים יהיה מונח עברי, אבל בחיים ישתמשו, כמקודם, במונח לועזי, משובש; ב) אין זיקה עניינית בין הכָּבֵל העברי לבין אותו ציוד להתקנת טלפונים או חשמל. ההפך הוא הנכון. הכָּבֵל קושר עצמים קרובים זה לזה: רגל לרגל באסיר, אנייה אל המזח, ואילו cable מקרב רחוקים, יוצר קשר בין רחוקים. ומדוע כָּבִיל עדיף? – מתוך אסוציאציה לפתיל, שקצהו אחד נתון בשמן וקצהו השני מפיץ אור – לכן ערערתי על הקביעה כָּבֵל והצעתי כָּבִיל.

הא' מלצר: כָּבֵל נתקבל רק מתוך דמיון חיצוני ל-Kabel, והבי"ת הדגושה היא כאן עיקר. צריך אפוא למצוא משקל, שהבי"ת תהיה בו דגושה. על-כן אני מציע כָּבִיל על משקל פְּטִישׁ.

הא' בנעט: גם מצדי עמדתי לומר מה שהסביר מר בן-מנחם, על המשקל פְּטִיל. אני תומך בהצעה כָּבִיל.

הא' בן-חיים: אני מבקש להעיר דבר רק מן הצד הדקדוקי: בצורת כָּבֵל איני רואה פסול דקדוקי. המלה פְּרֶךְ לעולם משמשת בימינו בצורת ההפסק. החשש, שמא תיחשב מלת כָּבֵל לגזורה משורש ע"ו ותיכתב בו"ו כמו עֶזֶל, אינו צריך להכריע. שאלת הכתיב היא שאלה לעצמה ונוגעת בתחומי לשון רבים.

הא' שירמן: הואיל ויש קושי בגלל הכ"ף שבראש המלה, שהיא פעם דגושה פעם רפה, אני מציע לקבל את המלה הלועזית כמו שהיא.

הא' טור-סיני: זה מחייב כתיבה בקו"ף. ההצעות הן:

(1) כָּבֵל – כהחלטה הקודמת

(2) כָּבִיל

(3) כְּבֵל

(4) כְּבִיל

(5) Kabel, וכתיבו ייקבע לחוד.

הא' איתן: לפני ההצבעה על הצעות חדשות יש להחליט, אם אנו משנים את ההחלטה הקודמת, כָּבֵל.

הא' טור-סיני: נצביע תחילה, אם אנו משאירים כָּבֵל.

הצבעה: בעד כָּבֵל – 9

בעד שינוי – 7

נמנעו – 5

אושרה הקביעה הקודמת: כָּבֵל.

הא' טור-סיני: העניין השני לדין הוא:

קְשֶׁר־רַחֵק telecommunication

הוועדה הסכימה על המונח הנ"ל (ועל ...-רַחֵק בצירופי tele-.... אחרים), אבל יש מציעים לאקדמיה לאשר את המונח בֶּזֶק – חידושו של דוד רמז"ל.

הא' איתן: הטלקומוניקציה כוללת כל תהליך של מסירת אינפורמציה באמצעים אלקטרו-מגנטיים. לפי הצעת דוד רמז"ל נקרא בית הספר לטלקומוניקציה מטעם משרד הדואר "ביה"ס לטכנאי בֶּזֶק", וכך נשתרש בֶּזֶק בשימוש. הוועדה לא נטתה לקבל מלה זו, משום שאינה מביעה את המושג "טלקומוניקציה", והיא מציעה את השם המורכב: קְשֶׁר-רַחֵק. ולפי הצעתה יתורגם כך tele- גם בשמות מורכבים אחרים כגון: מְדַפֵּס-רַחֵק – teleprinter. אשר לשם בית-הספר, נראה לי, שאפשר לקבל בֶּזֶק בתור שם פרטי, ואם כן, ביה"ס, ששמו "בזק", ילמד קשר-רחק.

הא' טור-סיני: בֶּזֶק, שהיא בתנ"ך בהוראת בֶּרֶק בספר יחזקאל, משמשת אצלנו במובן של זמן קצר מאוד, ולא כמונח למרחק. ל-tele צריך לחפש מלה הקשורה במושג המרחק. השאלה קשה לגבי אותו בית-ספר, אבל אינה יכולה לשנות את העובדה, שקביעת השם בֶּזֶק הייתה טעות.

[הא' טור-סיני יוצא. הא' בן-חיים יו"ר.]

הא' שירמן: אי אפשר לקבל בֶּזֶק. "קשר-מרחקים" וכו' טוב יותר מ"קשר-רחק".

הא' שלי: לא אבוא להגן על בֶּזֶק דווקא כתרגום ל"טלקומוניקציה", אף על פי שהנימוקים לפסילתה – היותה רחוקה כלשהו מן המשמעות של המלה הלועזית – אינם מכריעים כנגדה. נתחדשו אצלנו הרבה מלים, שנתרחקו ממשמעותן המקורית המדויקת, ובלבד שהיה בהן צד של קרבה, ואינני רואה אסון בדבר, שהמלה העברית למושג זה תדגיש את המהירות שבפעולה ולא את המרחק. אבל הצירוף קְשֶׁר-רַחֵק – שני שמות סגוליים, ששניהם מלעיל – הוא כבד מאוד ולא נעים מבחינה פונטית. בחידוש מלים אין להסתפק בצירופים שבכתב. יש להשמיץ את המלה לאון כדי לדעת, אם היא ראויה לשימוש.

הא' אורבך: כשם שאין אנו עומדים למצוא מלה עברית לטלפון, לטלגרף, לטלסקופ וכו', כך אפשר להשאיר גם טלקומוניקציה. רק מפני שמישהו אמר "בזק"?

הא' מלצר: למעשה אנו דנים כאן בתחלילית tele-, והדוגמה שלפנינו היא פרט מתוך הכלל. אם נחליט על חליף ל-tele, ייפתרו כל השאלות ממין זה. נראה לי שיש לקבוע רַחֵק – כתחלילית: רַחֵק-קְשֶׁר.

הא' ריבלין: מה הריבוי של קְשֶׁר-רַחֵק? "קשרי-רחק", "קשרים-רחקים" או "קשר-רחקים"?

הא' איתן: אין ריבוי של "טלקומוניקציה".

הא' בן-חיים: הדבר הפשוט ביותר הוא לקיים את המלים הבין-לאומיות, אבל אילו הלכנו בדרך זו בעקיבות, לא היה חלק גדול מהמילון העברי קיים. השם "טלפון" משמש ואיש אינו חושב לשנותו, ואין בימינו תחליף לו. ואולם המלה "קומוניקציה" כנגדה משתמשים במלה "תְּקִשְׁרָת". יש סוגים שונים של תקשורות. המושג הוא אפוא כוללני. וכדאי אפוא לקיים תְּקִשְׁרָת בתוספת לוואי המביע את המושג הכלול ביסוד הלועזי. אם נצליח להביע בצורה קלה את tele-, נפתח את השערים לכל מיני צירופי מלים עבריים פשוטים ומוכרים – צירופים מחויבי המציאות, ונשתחרר מהלעוזה יתרה. מה רע ביסוד "מרחקים"? למה לא נאמר "תקשורת-

מרחקים", "מדפס-מרחקים" ("טלפרינטר") ועוד ועוד? אני נוטה במקרה שלפנינו שלא לקיים את המלה הלועזית.

הא' רון: יש להבדיל בין קָשֶׁר, המתקיים בין שתי נקודות, ובין תְּקַשֶּׁרֶת, שהיא מונח שמשמשים בו, בצבא בעיקר, במונח "מה שנשדר". גם יש לומר, כי "תקשורת" כמונח טרם הוגדר בוועדה למונחי הקשר של המועצה לקשר ולאקטרוניקה, ומשום כך רצוי לשמוע קודם את דעתה מבחינה מקצועית. מכל מקום לא ברור, מדוע פסול קָשֶׁר ולשם מה יש צורך לקבוע חידוש לשוני כ"תקשורת" במקומו.

הא' גוטצייט: אנו רוצים לקבוע תרגום כולל אחד בשביל tele- לצירוף עם כל מלה שבראשה tele-.

"מרחקים" לא יצלה בכל מקום. לא נוכל לומר, למשל, "מודד-מרחקים", כדי לתרגם telemeter. "מודד-מרחקים" ומדידת-מרחקים | אומרים, שנמדדים המרחקים, ולא שדבר נמדד למרחוק. ל-telemetering אנו קוראים מדידת-רֶחֶק.

הא' בן-חיים: מה הם צירופי tele- האחרים במילון?

הא' איתן: במילון הקטן הזה יש רק חלק מן הדברים הדרושים למקצוע, והוועדה ממשיכה בעבודתה וכבר הכינה פי כמה. כאן נמצאים צירופי tele- אלה: טלקומוניקציה – שאנו דינים בה עתה – טלגרם, טלפון, טלגרף, טלגרפיה, שאין להן תרגום עברי; טלמטר – גם לשם המכשיר הזה אין תרגום, אבל לפעולה telemetering מוצע: מדידת-רֶחֶק. וכאן יבוא אותו סומך, שיוחלט עליו היום. telephotography – הואיל ויש לנו "צילום", מוטב לקיימו גם בהרכב בתוספת אותו סומך עברי; ל-teleprinter מוצע: מְדַפֵּס-רֶחֶק (או מה שיבוא תמורת "רֶחֶק"). שאלת "טלוויזיה" עדיין לא נפתרה, אבל ייתכן שבעזרת היסוד, שייקבע כאן, יתורגם אף שם זה לעברית.

הא' שלי: בעקבות הצעת פרוץ' אורבך רוצה אני להביא עוד נימוק, המתיר להשאיר את השם הלועזי "טלקומוניקציה". יש לנו כאן עניין עם שם-עצם, שאין לו פעלים. לחלופין אני מציע: להחזיר את הדבר לוועדה, שתחפש אחר צירוף קל יותר למושג, צירוף המורכב מעניין קשר ורוחק, אך לא דווקא במלים אלה, אלא בנרדפות להן, או בנרדפת לאחת מהן לפחות.

הא' איתן: אמנם המלה היוונית tele- אומרת "מרחק", אבל בימינו העיקר במושג של המלים המורכבות עם tele- לא המרחק, אלא המהירות. יכול להיות קָשֶׁר-רֶחֶק אף בין חדר לחדר סמוך. לכן אם אנו מבקשים יסוד עברי אחר במקום "רחק" או "מרחקים", בא בחשבון שורש המביע מהירות, ונראה לי, שזה קרוב יותר לעיקר המושג.

הא' סמילר: יש לי רושם שהמלה "טלקומוניקציה" הלועזית אינה מוצלחת. מאחר שקבענו מונח עברי בשביל "קומוניקציה" – "קָשֶׁר" וגם תְּקַשֶּׁרֶת (האחרונה על משקל תְּמַשֶּׁרֶת בשביל "טראנסמיסיה"). כלום יש טעם לכפות שוב על העברית את המלים הלועזיות "קומוניקציה" ו"טלקומוניקציה", שהן גם ארוכות וקשות לביטוי.

צריך למצוא מלה עברית ל-tele. אני מתנגד ל"מרחקים", שהיא ארוכה ומליצית. עלינו לשאוף לקידומת כמו "רֶחֶק", שיש בה יסוד בלתי מוגמר, והמתאימה לתחילית. גם אפשר לחשוב על רֶחֶק, בתחילה או בסוף, ואולי להשמיט רי"ש אחת במקום שמתמוזגות שתיים.

הא' אברמסון: אני מציע: רֶחֶקְשִׁיר, או: רֶחֶקְשֶׁר.

הא' זיידל: קְשֶׁר־רְחֹקִים.

הא' בן־חיים: שלא כ־כַּבֵּל־בְּזֶק־איננה החלטת האקדמיה. עתה יש שלוש הצעות: האחת – לקיים את המלה הלועזית. הצעה שנייה – לתרגמה. והצעה שלישית – הצעת הא' שלי – להחזיר את עניין המונח הזה לוועדה. אני מקדים את ההצבעה על ההצעה האחרונה.

הצבעה: בעד החזרה לוועדה – 11

נגד – אין

הוחלט להחזיר את עניין telecommunication לוועדה.

הא' בן־חיים: ישיבת המליאה הבאה תהיה בעוד חודש. הוועדה מתבקשת לעיין בהצעות החדשות האלה:

1. לקיים את המלה הלועזית
2. קְשֶׁר־רְחֹקִים
3. קְשֶׁר־מְרַחֵקִים
4. קְשֶׁר־רַחֵק
5. רַחֵק־קְשֶׁר
6. רַחֵק־שִׁיר או רַחֵק־שֶׁר
7. ומר בן־מנחם הציע בכתב: קְשֶׁר־בְּזֶק.

הא' איתן: אני מבקש, שיוצא מכלל האישור עוד מונח אחד, הטעון בירור: סלסלים = ripple.

בהצבעה אושר פה אחד המילון למונחי הרדיו והאלקטרוניקה (חוץ מן "קשר־רחק" ו"סלסלים").

ד. הא' אבא בנדויד: לפני כשנתיים נקראתי להציג לפני המליאה, מה רצונו להשיג ב"קול ישראל". שערי רצון לא נעלו, לעולם מותר לרצות. עכשיו נקראתי שנית למסור דין וחשבון על מה שהושג. עיייתי אפוא בויתרון הדברים של אותה מליאה? ומצאתי, שכבר הזהירו אותנו הפרופ' שירמן ומר שבטיאל שלא לתפוס את המרובה. אף על פי כן אין לומר, שבאנו בקול ענות גבורה והגענו לקול ענות חלושה. המצב לאמתו באמצע: מקצת כישלונות ומקצת הישגים. ראשית כול צריך לציין, שיש לנו נציגות רשמית במליאה של רשות השידור. על פי החלטת הכנסת אחד מ־25 חברי המליאה מייצג שם את האקדמיה ללשון. ראש הממשלה הוא הממנה אותו על פי בחירתו של נשיא המדינה. נציגו הוא הפרופ' דב סדן. עכשיו גם נבחר לחבר הכנסת, והוא גם חבר הכנסת היחידי באותה מליאה, וכבר בירכוהו על בחירתו גם כאן וגם שם. מעתה יוכל דברה של הלשון העברית להישמע בכל שעת צורך מתוך מעמד רשמי מוכר, וכבר הספיק הפרופ' סדן להילחם את מלחמתה פעמים מספר. אמנם, יש חברים אחדים במליאה, המנסים לערער על כמה דברים בלשון שאנו רואים אותם כחובה, אבל דעת הרוב אינה כדעתם. עכשיו נבחרה שם ועדה לענייני לשון, והפרופ' דב סדן ישב בראשה מכוח תפקידו. שלושה תחומים בלשון הצריכו טיפוח: המבטא, הדקדוק והסגנון.

במבטא יש כמה כישלונות. בויתרון הדברים מלפני שנתיים הובא כאן נוסח ההחלטה של הנהלת "קול ישראל" המחייבת את כל אנשי הצוות להגות לפי המבטא הנדרש (ע, ה; שווא נע;

1 המילון עתיד לצאת בסדרת המילונים המקצועיים.
2 ישיבה ג"ח, כ"ה בכסליו תשכ"ד. זיכרונות האקדמיה י"א, עמ' 168 ואילך.

דגש חזק). והנה אין הדבר הזה מתגשם אלא בקריינים בלבד, לא בעורכים ובכתבים המשמיעים את קולם בתוכניות למיניהן. לעומת זה הקריינים עצמם, כאמור, מקיימים את המבטא הנדרש כדין: שווא נע (שלא נשמע בשנים הקודמות); ע, ה; אבל דגש חזק רק במלים מסוימות ומצטות, מפני שאין לדרוש בקיאות כזאת מן הקריין בשעת קריאה רהוטה בטקסט לא מנוקד. אילו היה לנו כתיב של דגשים במכונות הכתיבה, היינו יכולים להשיג גם את ההגייה הזאת. לעומת זה מורי הלשון לעולים מחמירים על עצמם גם בזה ודיבורם המדוקדק והאיטי מקל על העולה המאזין לקלוט את צורות המלים כהלכתן.

בתחום הדקדוק צומצמה הרשלנות שפשתה קודם לכן, בעיקר בלשון הפרסומת המסחרית. זה כמה חודשים שהחומר הזה מועבר יום יום מתל-אביב לירושלים לשם בדיקה לפני הקלטתו, וכבר אירע כמה פעמים שנאלצתי לפסול הקלטות שהיו בהם שיבושי לשון חמורים מדי. בתחום זה המצב משתפר והולך בהדרגה.

ההישג החשוב ביותר הוא הפיקוח המוחלט שהוטל על לשונם של רוב השידורים לבתי הספר, לנוער ולילד. אין החומר הזה מגיע לידי שידור בלי בדיקה, הגהה וניקוד חלקי, ושוקד על המלאכה הזאת בוגר האוניברסיטה, העורך מר יעקב בוקסנבוים.

ולאחרונה עוד הסדר אחד חשוב. מעתה כל עובד חדש, שיתקבל לקול ישראל לתפקיד של כתיבת חומר לשם שידור, יצטרך להיבחן אצל היועץ לענייני לשון. רק שלשום בחנתי 26 מועמדים לעורכי חדשות, ליומן החדשות ולתכניות לעולה; כולם בוגרי תיכון, מהם תלמידי האוניברסיטה, ומתשובותיהם הטיפוסיות אנו רואים את מצב ידיעת הלשון בקרב הדור הצעיר: זרות גמורה לניב עברי, ליעוז של רוב דרכי ההבעה. אם ניתנה ברירה בין שתי דרכים, כגון:

אין מקרא יוצא מידי פשוטואין מקרא יוצא מידי משמעותו

שמעתי מאחורי הפרגוד / שמעתי מאחורי הקלעים

מת פתאום / מת באורח פתאומי

והוא שהציל / והיה זה הוא שהציל

מספק את הצרכים / עונה על הצרכים

חזרו לתיקנם / חזרו למסלולם הרגיל

אינו הולם עוד / אינו הולם יותר

מטבע חוץ / מטבע זר

בכל כגון אלה וכיוצא באלה רובם ככולם הכריעו לצד המלועז והבלתי אותנטי. אלה הם פני הדור הזה של עיתונאים ועורכים, ותמהני איך אפשר להכשירם לכתיבת עברית אידיומטית. זו חוות קשה לסגנונה של הלשון העברית.

ולסיום, כמה הערות על קשייו של מתקן לשון מצד המדע, ספקותיו ומעצוריו של מורה לרבים, השואל בנפשו אם מותר לו לפסוק הלכות בדברים שיש בהם מקצת שְמא בצד הַפְרִי. למשל:

ידועה ההבחנה בין "בפני"/"לפני", וכך הוסברה גם ב"לשונו לעם" (קס"ח, ע' 227). לכאורה הכול ברור, ורצוי להורות את ההבחנה הלכה למעשה. אבל לאמתו המדעית של הדבר אין העניין חד וחלק. הרי מאמרו של ר' יוסי בתוספתא (צוקרמאנדל 441): לעולם אינו נהרג עד שיעמוד בנהרג עד שיעמוד בפני הדיינין, שנאמר (במ' לה, יב): ולא ימות הרוצח עד עמדו לפני העדה למשפט. נמצאת אומר, בהקשר הזה הוא "בפני" והוא "לפני" ואין ביניהם ולא כלום; אלא שזה לשון מקרא וזה לשון חכמים. אין ספק בעיניי, שלשון חכמים הושפעה בדבר הזה מן הארמית הסורית, שגם בה יש הבחנה דומה בין "לְאִפִּי" (= כלפי) לבין פֶּאֶפֶא (= בפני). ולולא השפעה זו לא הייתה ההבחנה באה לעולם.

אפשר להוסיף ולשאל: ומאיכן היא באה לתוך הסורית המזרחית? שמא מאכדית, או

מיוונית? באכדית מצויה מלת היחס אַנְּ + פֶּן (= ב + פני), אבל היא משמשת גם למשמע "לפני" ובלי ההבחנה הנ"ל. ואם נחפש ביוונית, הרי גם בה מצויה אותה מלת היחס אַנְּ + אופיון (= ב + פני), ותרגום השבצים שם אותה כנגד "לפני" שבמקרא; אלא שגם היא משמשת לכל המשמעים בלי כל הבחנה. על כורחנו עלינו להסתפק לפי שעה ולומר, שהבחנת בפני/לפני מקורה בסורית (באפא/לאפי) ומשם, כנראה, נכנסה ללשון חכמים בדרך של תרגום.

בתוך לשון חכמים ההבחנה ברורה למדי. במסכת גיטין יש נוסחה קבועה: ב פניי נכתב ו בפניי נחתם (בספרי א"י: נחתם) – בכל כתבי היד, ולעולם לא: לפניי, ולעומת זה: לפני מי אתה עתיד ליתן דו"ח, לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה – בכל כתבי היד, ולעולם לא: בפני. ואף שיש כמה דוגמות ביניים שבהן הנוסחאות מהוססות בקצת (לפני/בפני), הרי בקצוות הגרסה בטוחה וההבחנה במקומה עומדת. לא נותר כאן אלא החילוף מבחינה היסטורית: שבלשון המקרא גם באלה כתוב, כאמור: לפני העדה. אך גם במקרא אתה מוצא: לא יתייצב איש לפניך/בפניך (כמו באכדית: אַנְּ-פֶּן).

אחר כל הדברים והאמת האלה מתעורר הספק בלבו של הבא להורות הלכה בענייני לשון: מה ומה רשות יש להקפיד בהבחנת לפני/בפני ברוח לשון חכמים, אם אפשר להביא כנגד זה את לשון המקרא ולטעון, שאין ההבחנה חובה? כך נקלענו שוב לאותו סכסוך ישן-נושן שבין שני רובדי הלשון, והשאלה יוצאת מתחום הדקדוק ונכנסת לתחום הסגנון. כאן אין איסור והיתר, אלא בחינת של טעם ושל עדיפות.

דוגמה אחרת. באותה חוברת לשוננו לעם (קס"א, ע' 234-243) הוסבר בהרחבה הסילוף שנסתלף התחביר העברי בימינו בשל התפשטות המבנה הסביל של המשפט בעקבות הלועזית, והכול באמירת "על ידי", שגם היא הוצאה מפשוטה. נאמר שם, שרק ב-5% אפשר למצוא צידוק לשימוש "על ידי" כדרך שהוא נהוג היום. והנה גם בדבר הזה, אם מפשפשים היטב, אפשר למצוא דוגמה אחת מתוך עשרות רבות העשויה להיות רְאִיָּה לסתור, כגון בארמית של ת"י: קין... והבל אתקטיל על ידי (בראשית ה, ג) – ועדיין לא ברור לחלוטין מה משמע "על ידי" כאן: באמצעותו, בשלו, מחמתו, בידו וכיו"ב. גם במקורות העבריים ייתכן שתגלה דוגמה אחת או שתיים, שאי אפשר להגדיר את תחומי משמען בדיוק גמור. ואף שאין באלה כדי לשנות את התמונה כולה, לעולם יש מקום לבעל דין לטעון: שמא אסור להחמיר, הרי במקום פלוני יש דוגמה אחת הניתנת להתפרש לקולה ולא לחומרה.

כאן שוב יצאנו מתחום של איסור והיתר בדקדוק ונכנסנו לתחום האומדן של הסטאטיסטיקה: שצורה פלוגית מיעוטה יפה ורובה קשה. אבל מי יקבע את הגבול, היכן נגמר המיעוט הנסבל, והיכן מתחיל הבלתי נסבל? בכגון זה אין לנו אלא ללמד את לשוננו להחמיר: כל מקום שנודמן לידנו לומר "על ידי" – חשדו, נסה לחפש את הנושא. ומניסיוני ראיתי שהחמרה זו נותנת פרי. עורכי חדשות בקול ישראל, מתוך שהם נרתעים מפני "על ידי", הם משנים את כל מבנה הפסוק מיסודו, מגלים את הנושא, הפועל נהפך מסביל לפעיל, סדר המלים משתנה ונעשה פשוט, הפסוק מתקצר ומתבהר – וכל התחביר חוזר לצורתו העברית. הווי אומר, מבחינת השיטה המעשית, בביטולה של מלה עלובה אתה מתקן תיקון גדול: אם אתה מוחק "על ידי", נמצאת מרפא את איברי המשפט כולו ונופח בהם רוח עברית.

אלא שגם כאן עשוי אדם לשאול מבחינת המדע: אומנם התכלית רצויה, אבל כלום יש רשות לאסור את המותר למען תכלית כל שהיא, אפילו היא רצויה ביותר? סופר המהדר בסגנונו – זו רשות היחיד, ורשאי הוא להתקדש במותר לו. אבל מורה לרבים, כלום הוא מותר להחמיר בדברים, שאפשר למצוא להם (אמנם בקושי) צד של היתר כל שהוא? אלה הם מקצת הלבטים בעבודתו של שליה האקדמיה שנשלח להדריך ולהכריע בדברים, ובלבו גם ספקות של מי

שטעם משהו מעץ הדעת. אף על פי כן אני מאמין, שאין מנוס מהכרעות. זוהי דרך יחידה שיש בה סיכוי להגיע לעברית מקורית יותר מזו שפשטה בדורנו.

הא' בן-חיים: בדו"ח זה של מר בנדיד שמענו גם תביעה למליאה. כיוון שהוא מתקן, מתעוררת השאלה, אם הדרך שהלך בה היא הדרך הרצויה. אם יש לכם שאלות או השגות – בבקשה.

הא' שבטיאל: יש לציין בסיפוק רב את השיפורים, שנעשו ונעשים בלשון שבפי הקריינים, מאז נכנס מר בנדיד לתפקידו.

מר בנדיד מנה שלושה דברים, שנעשים כתחום זה: שיפור המבטא, דקדוק המלים ושימוש נכון בלשון.

לגבי המבטא יש לציין תחילה לשבח את חיתוך הדיבור ומיתון הדיבור שבפי הקריינים, התות ההגיים והפרדה בין הדבקים – דבר שיש בו כדי להבטיח גם שיפור במבטאם של כל ההגיים, לרבות הגי הגרון. והאטה בקריאה ובדיבור ערובה היא לשיפור המלא של המבטא. על מבטא משובח שוחח באחד השידורים הפרופ' מורג בוויכוחו עם חברו באותו שידור, והעמיד את שכנגדו על חשיבותו של מבטא תקין לא מבחינה היסטורית בלבד, אלא אף מבחינה מעשית, ואכמ"ל.

לגבי ההגיים ט-ת, פ-ק, איני יודע, אם יושג הדבר בעתיד הקרוב, וספק הדבר, אם נוכל להחזיר עטרה ליושנה עכשיו. אף על פי כן לגבי הגיים אלה רצויה ודרושה הבחנה לפחות באותן צורות, שיש חשש למשמעות שונה, כגון: קנים – קנים, קול – פל, עט – עת, שוטה – שותה ועוד. בצורות מעין אלה יש צורך במאמץ קל כדי להגותן בהבחנה כל שהיא, ואל יאמרו: דיו לעניין העמידנו על המשמעות האחת. בצורות אחרות אין להחמיר ואין להקפיד לפי שאין ציבור הקריינים יכול לעמוד בחומרות, ודיינו שהם עמלים להגות חית ועין כהלכה, ודיים שהם יוצאים בחית ועין.

קריינים, שאין בכוחם להגות את העין כהלכתה, לפחות יתווה כאל"ף ולא יבלעוה: "פְּעִילָה" ולא "פִּילָה" "צַעֲרִים" ולא "צִירִים". ועדיין יש מקום לדון גם לגבי ו – ב, ש – ס, אלא שאין אלו עניין לכאן, ולגביהם – נמתין "עד שיבוא אליהו"...

ולעניין דגש חזק – תמה אני, מה קושי פוניטי יש בכפילת ההגה הדגוש, והרי כפילת הגה אינה מיוחדת לשפות שמיות בלבד; כמותה יש גם בלשונות אחרות, ומפני מה לא ירגילו הקריינים את לשונם בכפילה? [הא' מדין: צריך לדעת, היכן לכפול!] והרי דוגמה מני רבות: חנייה מישאל ועזריה הושלכו לתוך כבשן האש וַנְצַלו, אם תהא הקריאה בלא כפילה, תהא המשמעות מלשון צלייה, ולא מלשון הצלה. קריין, היודע את כללי הדגש, יוכל לכפול הגיים דגושים בלא שום קושי.

ולעניין דקדוק המלים – יש עוד מקום לתיקון ולשיפור, לפי שהשיבושים כאן מרובים וטעונים תיקון לאלתר, ואולי כדאי לנקד מלים שהמכשלה בהן מרובה, כגון: לְשִׁכּוֹת הַסֶּעַד, נַעֲשֶׂתָה, דְּפָנוֹת – במקום: לְשִׁכּוֹת... נַעֲשֶׂתָה, דְּפָנוֹת... ועוד רבות מעין אלו. בשימוש הלשון – מר בנדיד העמידנו על הספקות, שיש בשימושן של "לפני" ו"בפני", והדברים טעונים חיקור וברור. כנגדם יש שיבושים ברורים. לא תמיד נשמעת הבחנה בין "חוף מן" ובין "לבד מן"; לא אחת שמעתי: "עשה ימים כלילות" במקום "עשה לילות כימים" ועוד. צרה מיוחדת היא הקריאה במקרא. זו טעונה תיקון יסודי ולא לתר. מכל מקום, בואו ונחזיק טובה למר בנדיד על שקידתו בתיקונם ובשיפורם של הדברים.

הא' מורג: לשון הקריינים נשתפרה הן מבחינת המבטא והן מבחינת שימוש הלשון בכללותו – התצורה, התחביר ואוצר המלים. הרצאתו של מר בנדויד העלתה עניינים עקרוניים, ונראה לי, שיש לייחד ישיבה אחת של מליאת האקדמיה לדיון בדרכי התערבותה של האקדמיה בלשון ימינו. השאלה היא סבוכה, שכן היא חובקת כמה סוגיות: מה הסטנדרד? מהי נקודת המוצא שלנו – היינו האם אפשר לחזור ולקבוע רק לפי השימושים שבמקורות? אימתי עלינו להתערב? ועוד.

העניין חשוב ביותר. נתון בידינו כלי רב השפעה, שירות השידור, וניתנת לנו האפשרות להשתתף בעיצוב דמותה של לשון ימינו ובהכוונת התפתחותה. יש לדון אפוא על השאלה דיון מעמיק וממצה. ורצוני להוסיף, שהניסיון של השנים האחרונות מוכיח, שאכן ניתן להשפיע על לשון הדיבור ולכוון את התפתחותה. עובדה היא, שצורות משובשות מסוימות הולכות ונעלמות והצורות הנכונות שבות ללשון הדיבור.

הא' ברגרין: מובן, שיש צורך בהכוונה בשידורים. בווידיאו של ר' נסים גאון ליום הכיפורים מבקשים מחילה מהקב"ה על ש"את אשר אסרת התרתי; ואת אשר התרת אסרתי". בענייני תיקוני לשון טועים לפעמים בזה, שמחמירים יותר מדיי. יש בידנו היום כמה ספרי תיקוני לשון, ראשונים ואחרונים, ורואים אנו, איך הלכו הראשונים והחמירו פעמים הרבה, ואח"כ באו אחרים והראו את טעותיהם, ועלינו להשתמש בספרים אלו. העבודה מרובה, ובמקום שיש פקפוק, טוב יעשה המתקן, שניח הדברים כמו שהם, עד שיתבררו. יש דברים, שהם בחזקת איסור ודאי, ומן הצורך לתקנם. בחוברותיו של מר בנדויד מצאתי כמה חומרות.

הא' בן-חיים: נראה לי, שהצעת הא' מורג היא הצעה המכוונת לעניין. מן הדין, שהמליאה תדון בעניין. והרי כוונתו של מר בנדויד הייתה לקבל תשובת המליאה על השאלה: מה הם הגבולות של התיקון? ואלו דברים, שאנו נתקלים בהם גם בוועדות אחרות. אלא כיוון שאין המליאה נוהגת לדון בלא הכנה מספקת, צריך תחילה להכין את הדיון בוועדה, ואחר כך תביע המליאה את דעתה.

הא' שלי: עד שאנו דוחים את העניין לדיון אקדמי עקרוני וממצה, נשאר חברנו בנדויד במצב של פועל שלא בהסכמתו ועידודו. והרי הוא עובד בינתיים עבודה מעשית התובעת הכרעה. לשם מה מעלים כאן את הדבר לעניין של "מותר או אסור", בשעה שאין זו אלא שאלה של "מועיל או מויק"? נניח, שאין כאן איסור מפורש, כיוון שיש במקורות פנים לכאן ולכאן – כלום אין זה מתפקידה של האקדמיה ושליחיה לייצג ולהדריך, כיצד מוטב לנהוג למען הבהירות בלשון? אם יש בידנו להבחין בין "בפניו" (במקום הביטוי הזה "בנוכחותו") ובין "לפניו" – מדוע לא נעודד הבחנה זו, אף אם אין כאן טעם של איסור והיתר? והוא הדין בריסון השימוש המופרז בפועל הפאסיבי, שגם הוא נטע זר. בלשון המשפט אני נוהג, למשל, להבחין בין "על ידיו" לבין "על ידו". ואף על פי שאין הבחנה זו מהלכות הלשון ויש חולקים עליה, איש לא יאמר, שהבחנה זו איננה מועילה. במקרים אלה אין אנו באים לזוור, אלא לייצג ולהשפיע, ואני מאמין, שעצה טובה שלנו תהא מקובלת לא פחות מפסקי דינים שלנו.

הא' בן-חיים: נכנסת לגופו של הוויכוח. הבעיה היא לנסח הצעות על פי דוגמות כאלה – מה הכרח לתקן, ומה לא.

הא' שלי: הדברים שאמרתי אינם שייכים להצעת הא' מורג לערוך דיון מיוחד. אני חושב, שדברים אלה אינם מותנים בוויכוח. הרי מותר כך ומותר כך.

הא' בן-חיים: ההצעה – לייחד לכך ויכוח, ויש שאינם מסכימים עמך.

הא' סדן: עם ההצעה הזאת עלול מעמדנו בשירות השידור להיות מנוחך קצת. הרי העבודה, שנתבקש לה משמנו מר בנדויד, נעשית זה שנתיים ימים, ופירושה לפתור יום יום שאלות ולפתור על-אתר. והנה לאחר שהוא עמל בכך ימים רבים, נזכרנו מציאות שאלות עקרוניות, ואנו מתעתדים לישב ולהתחבט בהן, ואין אנו שואלים: ומה בינתיים יעשה שלוחנו, שלא יהא כמרפרף באוויר. והרי תפקידו אינו קל; הוא נתבע ונענה לחוית משולשת - הגייה, דקדוק, סגנון - וכנגד חויתו, שהיא חויתנו, פועלת חוית-שכנגד: ההרגל, הנוחות, ובייחוד דרך ההפקר, המתראה כדרך הטבע. עד מה אין תפקידו קל, למדתי מישיבות רשות השידור, שבה אמנם כבשנו, לאחר הרצאתו המזהירה של בנדויד, דעתם של רבים, אך רבים אינם הכול, ויש יריבים קשים. והנה תחת אשר נעודד את פעולתו הברוכה, אנו מקשים עליה בהצעה העלולה לסככה, ועל כך אנו עתידים ליתן את הדין.

הא' ריבלין: גם הספרדים הטהורים לא הבדילו א - ה, ו - ב רפה. והרי אין קל מלהבדיל בין w ובין v. עד שאתם מדברים על ע, ט, ק - דברו על ו.

הא' מורג: מבקש אני להבהיר, שבדבריי לא באתי להשיג על עבודתו של מר בנדויד. נהפוך הוא, ורצוני אף להציע, שמליאת האקדמיה תקבל החלטה המביעה הוקרה לעבודתו.

הא' מלצר: קראתי את החוברת האחרונה של מר בנדויד וגם את הקודמת, וקראתי בשמחה. שמחתי, משום שראיתי, כי כיוונתי לדעת בנדויד בהרבה דברים, וכמה שנים אני כבר מתקן אותם התיקונים. אין זה עניין לרדיו בלבד. הלוואי והחוברת תגיע אל המורים והעיתונים. זהו מין קיצור שולחן ערוך והוא צריך להגיע לכל מקום.

הא' בן-חיים: לדעתי הצעת הא' מורג נכונה, ועלינו לדון בכמה עיקרים של תיקון הלשון, ומוטב שנבקש מוועד הדקדוק להכין את הדין במליאה. אני מביא להצבעה הצעה זו: האקדמיה מאשרת את פעולתו של מר בנדויד ומביעה לו את הערכתה. בהצבעה נתקבלה ההצעה פה אחד.

הא' אורבך: לשון הרדיו אינה יכולה לשמש נושא. הבעיות משתקפות ברדיו, בעיתון, בהרצאות וכו'. לשון השידור אינה בחינת נושא, שהאקדמיה צריכה להקדים לו דיון. אפשר לאסוף חומר מסוים מתחום הבעיות שב"קול ישראל", לקראת דיון על שאלת תיקון הלשון.

הא' בן-חיים: ידוע לי, שיש חברים באקדמיה, המתנגדים לתיקונים הנדרשים ברדיו. כאן יש בעיות מיוחדות. סתם שנייה דקדוקית אינה עניין לדיון, ואין נחלקים בדבר, שהיא צריכה תיקון. השאלות המובאות לפני המליאה לעולם הן "גדולות", עקרוניות, והכרח הוא להביא את הדברים לדיון מוקדם בוועדה.

הישיבה השבעים ואחת

ביום הרביעי, כ"ח בכסליו תשכ"ו, בשעות 2.30-6.45 אחה"צ, בבית האקדמיה בירושלים

- הנוכחים: החברים האדונים אברמסון, בן-חיים, בנעט, ברגרין, גרינברג, טור-סיני, מירסקי, קוטשר, רבין, ריבלין, שירמן, שלי.
- החברים היועצים הגב' גרבל והאדונים זידל, לייבל, שבטיאל.
- המנהל האמרכלי הא' בן-מנחם.
- אורחים: האדונים ד"ר א' הלר, ג' הנמן, וחברי הוועדה למונחי המטיאורולוגיה הא' טוקטלי ונ' רוזנן.
- חברי המזכירות: הגב' בהט וקלאר והאדונים איתן, אמיר, בנדויד, מדן.